

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ СПЕЦІАЛІСТІВ ФАРМАЦІЇ
КАФЕДРА ОРГАНІЗАЦІЇ, ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ ФАРМАЦІЄЮ

**ПІДГОТОВКА СПЕЦІАЛІСТІВ ФАРМАЦІЇ
В РАМКАХ КОНЦЕПЦІЇ
«НАВЧАННЯ ПРОТЯГОМ ЖИТТЯ
(LIFE LONG LEARNING)»:
НАУКА, ОСВІТА, ПРАКТИКА**

**МАТЕРІАЛИ IV НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ, ЯКА ПРИСВЯЧЕНА
ПАМ'ЯТІ ПРОФ. ТОЛОЧКО ВАЛЕНТИНА МИХАЙЛОВИЧА**

21 листопада 2025 року

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ СПЕЦІАЛІСТІВ ФАРМАЦІЇ
КАФЕДРА ОРГАНІЗАЦІЇ, ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ
ФАРМАЦІЄЮ

Серія «Наука»

**ПІДГОТОВКА СПЕЦІАЛІСТІВ ФАРМАЦІЇ В РАМКАХ
КОНЦЕПЦІЇ «НАВЧАННЯ ПРОТЯГОМ ЖИТТЯ
(LIFE LONG LEARNING)»: НАУКА, ОСВІТА, ПРАКТИКА**

МАТЕРІАЛИ

**IV Науково-практичної інтернет-конференція з міжнародною
участю, яка присвячена пам'яті проф. Толочко Валентина Михайловича**

(21 листопада 2025 року, м. Харків)

Реєстраційне посвідчення УкрІНЕТІ

№ 852 від 26.12.2024 р

Харків

НФаУ

2025

ПЗ2

Редакційна колегія: проф. Ю. С. Братішко, проф. М. В. Зарічкова, доц. В. Ю. Адонкіна, доц. О. М. Должнікова, доц. О. В. Ковальська, доц. Д. Р. Зоїдзе, доц. С. Г. Мороз, доц. Н. В. Тетерич, асист. Мішина І. Ю. викл. Г. Я. Подгайний,

Реєстраційне посвідчення УкрІНЕТІ № 852 від 26.12.2024 р

ПЗ2 Підготовка спеціалістів фармації в рамках концепції «Навчання протягом життя (Life Long Learning)»: наука, освіта, практика : матеріали IV наук.-практ. інтернет-конференція з міжнар. участю, яка присвячена пам'яті проф. Толочко Валентина Михайловича (21 лист. 2025 р., м. Харків) / ред. кол. : Ю. С. Братішко та ін. - Х. : НФаУ, 2025. - 505 с. - (Серія «Наука»)

Збірка містить матеріали інтернет-конференції, в яких розглянуті науково-теоретичні і практичні питання: післядипломна підготовка спеціалістів фармації, її закордонний досвід та навчально-методичне забезпечення за умов дистанційного навчання; упровадження інноваційних технологій у фармацевтичну освіту; застосування концепції «Навчання протягом життя (Life Long Learning) » у системі навчання спеціалістів фармації; сучасні тенденції освіти з урахуванням соціальних і психологічних аспектів фармацевтичної діяльності; актуальні проблеми фармацевтичної технології, біотехнології, гомеопатії та клінічної фармації; сучасні напрямки маркетингу у складі економіки, науки, освіти, практики.

Видання призначене для широкого кола наукових, науково-педагогічних і практичних працівників.

Матеріали відповідають змісту та мові наданих оригіналів.

За достовірність матеріалів відповідальність несуть автори.

УДК 615.1:378:001

© Братішко Ю. С., Зарічкова М. В., Адонкіна В. Ю.,
Должнікова О. М., Ковальська О. В., Зоїдзе Д. Р.,
Мороз С. Г., Тетерич Н. В., Подгайний Г. Я.,
Мішина І. Ю., 2025
© НФаУ, 2025

Зоїдзе Д. Р.

ПРОБЛЕМИ ТА ВИКЛИКИ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ ЛІКАМИ І
РІШЕННЯ ЩОДО ЇХ ПОДОЛАННЯ187

Карпова С. П.

АНАЛІЗ ПСИХОЛОГІЧНИХ ЧИННИКІВ РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ У
КОНТЕКСТІ СТРЕСОВИХ СИТУАЦІЙ 189

Коляда Т. А.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТРУДОВИХ ПРАВ ФАХІВЦІВ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ
ГАЛУЗІ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКИХ ПРОЦЕСІВ 192

Косяченко К. Л., Бабенко М. М., Двоєглазова М. В., Рафальська Я. Д.

СКАНУВАННЯ ГОРИЗОНТУ (HORIZON SCANNING) ЯК ІНСТРУМЕНТ
ВДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ФОРМУЛЯРА ЛІКАРСЬКИХ
ЗАСОБІВ.....195

Лебединець В. О., Коваль Н. В.

НОВІ ВИМОГИ ЄС ДО ПОЛІМЕРНОГО ПАКОВАННЯ ТА ЇХ ВПЛИВ НА
ФАРМАЦЕВТИЧНУ ІНДУСТРІЮ199

Литвиненко О. В.

ДОСЛІДЖЕННЯ ВІТЧИЗНЯНОГО ФАРМАЦЕВТИЧНОГО РИНКУ
ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ РОСЛИННОГО ПОХОДЖЕННЯ, ЯКІ
ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ ПРИ ЛІКУВАННІ РОЗАЦЕА203

Ляшова В. О., Посилкіна О. В.

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДІАГНОСТИКИ СОЦІАЛЬНО -
ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я206

Міщенко В. І., Савченко О. І., Кузьменко М. О.

АНАЛІЗ НОРМАТИВНИХ ВИМОГ І ПРАКТИК КОНТРОЛЮ
ГУМАНІТАРНОГО ДИТЯЧОГО ХАРЧУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО
СТАНУ209

Пестун І. В.

ЕФЕКТИВНА ЦИФРОВА КОМУНІКАЦІЯ ФАРМАЦЕВТИЧНИХ
КОМПАНІЙ З МЕДИЧНИМИ ПРАЦІВНИКАМИ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ,
КАНАЛИ ТА СТАТИСТИКА212

Посилкіна О. В., Ємсенко В. А.

ПОБУДОВА СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТНИМИ
ПЕРЕВАГАМИ В ЗАКЛАДАХ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я215

Посилкіна О. В., Ємсенко В. А.

ВПРОВАДЖЕННЯ НАУКОВИХ ПІДХОДІВ ДО УПРАВЛІННЯ
СОЦІАЛЬНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ В ОХОРОНІ ЗДОРОВ'Я.....218

СКАНУВАННЯ ГОРИЗОНТУ (HORIZON SCANNING) ЯК ІНСТРУМЕНТ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ФОРМУЛЯРА ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ

Косяченко К. Л.^{1,2}, Бабенко М. М.^{1,2}, Двоєглазова М. В.², Рафальська Я. Д.¹

¹ Кафедра організації та економіки фармації

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця

м. Київ, Україна

² ДП «Державний експертний центр МОЗ України»

м. Київ, Україна

yaroslava.rafalska@nmu.ua

Вступ. Відповідно до законодавства України одним з ключових компонентів системи стандартів у сфері охорони здоров'я є лікарський формуляр. Виходячи з цього, формулярна система (ФС) є важливим елементом державного регулювання та забезпечення населення ефективними та безпечними лікарськими засобами (ЛЗ). Її дієвість залежить від здатності своєчасно реагувати на зміни у структурі фармацевтичного ринку, появу нових ЛЗ, удосконалення клінічних протоколів, настанов і рекомендацій. Проте традиційний підхід до оновлення формулярів має певну часову затримку між появою доказової інформації про новий препарат і моментом його включення до нього. Одним із дієвих рішень є використання сканування горизонту (СГ) – систематичного збору, аналізу та прогнозування інформації про інноваційні ЛЗ і технології, які можуть суттєво вплинути на охорону здоров'я в найближчій перспективі. У більшості країн ЄС цей метод став базовим елементом стратегічного планування у сфері охорони здоров'я, дозволяючи узгоджувати рішення з принципами оцінки технологій охорони здоров'я (Health Technology Assessment, НТА) та фармакоекономічної ефективності.

Мета дослідження. Обґрунтування доцільності та розроблення пропозицій щодо інтеграції СГ у процес формування та оновлення Державного формуляра лікарських засобів (ДФЛЗ), як складової ефективної системи

фармацевтичної політики.

Методи дослідження. У роботі використано такі методи: системно-структурний, порівняльного аналізу, узагальнення та аналітичного прогнозування щодо процесів відбору ЛЗ для ДФЛЗ.

Результати дослідження. СГ базується на системному зборі, аналізі та інтерпретації даних про нові ЛЗ, біотехнології, медичні технології та інші інновації, здатні змінити клінічну практику або структуру фармацевтичного ринку. Його використання у контексті вітчизняної ФС може стати ефективним інструментом прогнозування потреб системи охорони здоров'я, спрямованим на підвищення наукової обґрунтованості рішень щодо включення або виключення препаратів із ДФЛЗ. СГ забезпечує раннє виявлення перспективних ЛЗ, що проходять пізні стадії клінічних випробувань або вже схвалені провідними регуляторними органами (EMA, FDA), що дає змогу готувати відповідну аналітичну базу для прийняття обґрунтованих рішень.

Використання елементів СГ також сприяє підвищенню адаптивності ДФЛЗ до змін у клінічних настановах, оскільки нові рекомендації міжнародних організацій можуть бути своєчасно враховані під час формування оновлених редакцій формуляра. Крім того, інтеграція методу дозволяє зменшити часовий розрив між появою доказової інформації про ефективність інноваційних ЛЗ і моментом їхнього включення до національного формуляра. Такий підхід сприятиме більш раціональному використанню коштів, оскільки рішення про включення препаратів базуватимуться на поєднанні доказової ефективності та медико-економічної доцільності.

Одним із найкращих прикладів використання СГ є *Велика Британія*, де цей інструмент інтегровано у діяльність Національного інституту здоров'я та клінічної досконалості (NICE) і системи NHS England. У межах розроблення та оновлення локальних формулярів, формулярні комітети зобов'язані проводити регулярні засідання, на яких розглядають результати СГ – аналіз нових ЛЗ, очікуваних до реєстрації або впровадження у практику. Для цього використовується спеціалізована платформа UK PharmaScan, що збирає інформацію про інноваційні препарати ще на етапі клінічних досліджень або

подання до регуляторних органів. Отримані дані допомагають заздалегідь оцінити медико-економічні наслідки, підготувати бюджети та сформувати рекомендації для формулярних груп NHS.

У *Нідерландах* функціонує державна програма Horizon Scan for Medicinal Products, координована Національним інститутом охорони здоров'я (Zorginstituut Nederland). Ця система охоплює ЛЗ, що очікуються на ринку протягом двох наступних років, і забезпечує прозору інформацію про їхню потенційну цінність, вартість, показання та прогнозовану кількість пацієнтів. Результати публікуються у відкритому доступі та використовуються під час підготовки рішень щодо включення нових препаратів до переліків відшкодування, які виконують роль національного формуляра.

У *Швеції* діяльність із методом СГ координується Радою з нових технологій (NT Council) у межах національного процесу «Ordnat införande» – упорядкованого впровадження ЛЗ. Моніторинг нових препаратів і показань здійснюється за 1-2 роки до очікуваного схвалення Європейським агентством із лікарських засобів (ЕМА). Це дозволяє своєчасно проводити НТА, визначати пріоритети для відшкодування, а також узгоджувати рішення щодо впровадження у клінічну практику між регіональними радами охорони здоров'я.

Подібний підхід реалізовано у *Норвегії*, де Агентство з лікарських засобів (NoMA) використовує СГ для ранньої ідентифікації нових технологій і визначення їхньої пріоритетності для подальшої оцінки у межах системи «Nye metoder» («Нові методи»). На основі цих даних проводиться оцінка медичної та економічної доцільності, після чого ухвалюються рішення щодо державного фінансування та впровадження у практику. Фактично, СГ у Норвегії є початковою стадією формування переліку ЛЗ, які можуть отримати державне покриття, що є аналогом формулярної системи.

Досвід *Канади* також підтверджує важливість методу СГ для формулярної політики. Національне агентство CADTH реалізує програму «CADTH Horizon Scan», яка надає урядовим структурам, провінційним міністерствам охорони здоров'я та страховим програмам аналітичні огляди про нові ЛЗ. Ці дані використовуються під час ухвалення рішень щодо включення препаратів до провінційних формулярів і програм відшкодування, що

забезпечує узгодженість між науковими доказами, потребами системи охорони здоров'я та доступністю інновацій для населення.

У *Сполучених Штатах Америки (США)* СГ також використовується, хоча й має інший формат порівняно з європейськими країнами. Основним органом, який координує цю діяльність, є Агентство з дослідження та якості охорони здоров'я (AHRQ), що реалізує програму Healthcare Horizon Scanning System. Її мета полягає у виявленні нових медичних технологій, ЛЗ і методів лікування, які можуть мати суттєвий вплив на ефективність, безпеку, економічність і доступність медичної допомоги в США. Програма охоплює ранні етапи життєвого циклу технологій – від клінічних досліджень до подання на реєстрацію, формуючи звіти, які використовуються регуляторними органами, страховими компаніями та клінічними системами. Крім того, Інститут орієнтованих на пацієнта досліджень (PCORI) підтримує власну систему Health Care Horizon Scanning System (HCHSS), яка щоквартально оновлює дані про нові ЛЗ, пристрої та діагностичні технології. Хоча у США немає єдиного національного формуляра ЛЗ, результати методом СГ використовуються фармакоекономічними комісіями та страховими організаціями для прийняття рішень щодо включення препаратів до своїх формулярів покриття. Таким чином, СГ в США виконує переважно аналітичну і прогностичну функцію, сприяючи формуванню доказової бази для рішень у сфері відшкодування ЛЗ і управління фармацевтичними витратами.

Висновки. Метод СГ має значний потенціал для вдосконалення ДФЛЗ, оскільки дозволяє своєчасно ідентифікувати інноваційні препарати та прогнозувати їхній вплив на систему охорони здоров'я. Інтеграція цього підходу сприятиме підвищенню доказовості, оперативності й узгодженості формулярної політики України з міжнародними стандартами.

Наукове електронне видання

**ПІДГОТОВКА СПЕЦІАЛІСТІВ ФАРМАЦІЇ В РАМКАХ
КОНЦЕПЦІЇ «НАВЧАННЯ ПРОТЯГОМ ЖИТТЯ
(LIFE LONG LEARNING)»: НАУКА, ОСВІТА, ПРАКТИКА**

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ ЗА МАТЕРІАЛАМИ
IV НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ**

21 листопада 2025 року

м. Харків

Відповідальна за випуск: проф. Братішко Ю. С.

Комп'ютерна верстка: доц. Адонкіна В. Ю